Инв. бр.
815

Д-р. ТОМА ЖИВАНОВИЋ
(Thomas GIVANOVITCH)

ПОТРЕБА И РАЗЛОЗИ УНИФИКАЦИЈЕ КРИВИЧНОГ ПРАВА

И ПРАВА У ОПШТЕ СЛОВЕНСКИХ ДРЖАВА

(Besoin et raisons de l'unification du droit criminel et du droit en général des États slaves)

Прештампано из „Архива за правне и друштвене науке" бр. 3. март 1933 г.

БЕОГРАД
За штампарију „Привредник" Кнез Михаилова ул. 3.
Телефон 21-450 Живојин Д. Благојевић, Кондива број 10
1933

ПОТРЕБА И РАЗЛОЗИ УНИФИКАЦИЈЕ КРИВИЧНОГ ПРАВА И ПРАВА У ОПШТЕ СЛОВЕНСКИХ ДРЖАВА

(Извешта] главног референта по овоме питању на I. Конгресу правника словенских држава, који ће се одржати у Братислави од 8—10 септембра 1933).

I. Сличност историјске еволуције кривичног законодавства код разних народа и појава тенденције унификације. — Кривично право се, посматрано у свом историјском развоју, одликује према другим гранама права тиме, што је независно од узајамног утицања прошло кроз исте периоде код свих народа. Од приватне реакције са изгнанством из заједнице, осветом и најзад композицијом прелазило се је дегенерацијом композиције (прво у композицију — казну, потом у новчану казну), чим друштвена заједница добије облик државе, у јавну реакцију, која опет свуда пролази кроз исте периоде по својим облицима и циљевима казне (прво казна, и то најпре са циљевима испаштања и застрашења, затим с циљем поправке и најзад с циљевима на њеној индивидуализацији заснованим; па онда савремена периода казне и мере безбедности са индивидуализацијом).

Поменута подударност у развићу кривичног права јасно упућује на истоветност закона, по којима се ова грана права развија у разних народа разних времена. Отуда се у овој правној области може најпре очекивати појава тежње за унификацијом, било у границама исте државе (националном) било интернационалном.

При свем том до недавно осећала се је и остваривала се је само потреба унутарње унификације кривичног права, тј. она се је појављивала и задовољавала само у границама ове или оне државе, која има више кривичних законодавстава. Та се је национална потреба за унификацијом појављивала како у државама организованим у централистичкој форми (Италија), тако и у државама заснованим на федерализму (Немачка, Швајцарска).

Потреба *интернационалне* кодификативне унификације осетила се је тек недавно.

II. Узроци појаве тенденције за интернационалном унификацијом кривичног законодавства. — Потреба интернационалне унификације кривичног законодавства осетила се је у потпуности, тј. у смислу унификације *кривичних законика*, тек после светског рата као једно од његових моралних

дејстава. Из крвавог узајамног уништавања поникла је идеја, да се само све тешњим и тешњим приближавањем народа свим могућим средствима може остварити трајни мир међу људима. Једно је од ових средстава на сваки начин унификација законодавства, нарочито законодавства кривичног, где се сагласност међу народима најлакше може постићи с обзиром на садашњу истоветност потреба, које треба штитити кривично-правно, и истоветност природе криваца.

Али има још један узрок појаве интернационалне кодификативне унификације кривичног законодавства, узрок својствен овој грани законодавства. То је интернационализација криминалитета и ван круга т. зв. delicta juris gentium услед јаког развоја међународних саобраћајних средстава и међународних економских веза. Та је интернационализација учинила да се увиди потреба узајамне борбе против криминалитета, а та се борба може с највећим успехом водити само при унифицираном кривичном законодавству.

Поменута интернационализација криминалитета је како објективна тако и субјективна (лична). Објективна је, у колико се често иста радња извршења догађа на територији разних држава, да би се правно потпуно завршила, као и у колико то исто често бива и с последицом или у колико се ова често догађа на добру, које припада разним или свима друштвима — државама или грађанима разних или свих држава. Интернационализација криминалитета је субјективна, у колико је све већи број лица, која су грађани разних држава или су без отаџбине, као и у колико се све чешће догађа, да у истом кривичном делу суделују грађани више држава и у колико су све чешћа интернационална злочиначка удруживања.

III. Међународни биро и његове конференције за унификацију кривичног законодавства. — Интернационална унија за Кривично право, основана 1889, била је установа за међународни рад на изучавању криминалитета и проналажењу мера за заједничку борбу против криминалитета. Ова Унија је дакле посредно радила на унификацији кривичног права и ако само делимичној.

1924 је установљено на место Уније Међународно удружење (Асоцијација) за кривично право с истим циљем. На његовом првом Конгресу, одржаном 1926 у Брислу од 26 до 29 јула, било је одлучено, да се у циљу интернационалне унификације кривичног законодавства одржавају периодично међународне конференције за унификацију.

Управни одбор Удружења је прву такву конференцију сазвао и одржао у Варшави од 1 до 5 новембра 1927. Ту су израђене и изгласане норме из међународног кривичног права, затим о нужној одбрани, стању нужде, о покушају и саучешћу.[1])

[1]) B. Actes de la Conférence 1929 (Paris, Recueil Sirey).

Сем тога је ова Конференција изгласала два предлога (моције). У једном она одлучује, „да скрене пажњу влада на нужност да се створи један међународни институт за унификацију кривичног права, који ће радити под окриљем Друштва народа"; у другом она изражава жељу, „да следећа Међународна конференција за унификацију кривичног права или односни институт стави на свој дневни ред проблем унификације основних правила о мерама безбедности".

Друга Међународна конференција за унификацију кривичног права одржала се је у Риму од 21 до 25 маја 1928. Она је израдила и изгласала законске текстове о мерама безбедности, међународном поврату, о неспособностима и губицима у случају осуде у иностранству изречене.[2])

Сем тога је ова Конференција изгласала предлог (моцију), у коме она одлучује: „1) да се установи Међународни биро Конференција за унификацију кривичног права; 2) да овај Биро буде састављен из десет чланова *(d'Amelio, Caloyanni, Cuello Callon, Donnedieu de Vabres, Givanovitch, Mercier, Mirička, Pella, Rappaport* et *Sasserath*, и поред њих као правни чланови председник и главни секретар Међународног удружења за кривично право, гроф *Carton de Wiart* и професор *Roux*); 3) да Биро има особито за предмет, да обезбеди континуитет радова између разних међународних конференција за кривичну унификацију, да чини потребне кораке за састајање таквих конференција и да утврђује њихов дневни ред после конзултовања надлежних организама суделујућих земаља, најзад да продужи и појача радове, који имају за циљ да припреме стварање једног организма позваног да обезбеди унификацију кривичног права".

Трећа Међународна конференција за унификацију кривичног права одржана је у Брислу од 26 до 30 јуна 1930. На њој су израђени и изгласани законски текстови о екстрадицији (делом), прављењу лажног новца, трговини опијајућим дрогама и скаредним публикацијама.[3])

Четврта Конференција одржана је од 27 до 30 децембра 1931 у Паризу. Она је израдила и изгласала законске текстове о екстрадицији (допунске), о гусарству, трговини робовима и трговини женскињем и децом.[4])

У наведеним Конференцијама нису учествовале Немачка и Аустрија. Њихова су се криминалистичка удружења држала одвојено, сматрајући као да стара Међународна унија за кривично право (основана од *Liszt-a, van Hamel-a* и *A. Prins-a)* још постоји.

8—10 маја 1932 год. одржан је међутим у Женеви састанак представника Међународног удружења за кривично

[2]) B. Actes de la Conférence 1931 (Roma).
[3]) B. Actes de la Conférence 1931 (Bruxelles).
[4]) B. Actes de la Conférence 1933.

право, Међународног бироа за унификацију кривичног права, Међународне казнене и казнено-заводске комисије, Howard League for Penal Reform, International Law Association и (стварно интернационално непостојеће) Међународне уније за кривично право. Сазван је од Друштва народа у следству жеље (vœu) садржине у извештају 5. Комисије, примљеном од дванаесте Скупштине Друштва. Ту су били и представници Немачке и Аустрије. Сагласност је постигнута, да у будуће и они суделују у раду Бироа за унификацију, који стоји под окриљем Друштва народа и да се изради нов статут Бироа. Овога ради је одржан састанак у Базелу од 27 до 28 септембра 1932. Ту је учињена измена Статута, и решено је да се Биро одазове позиву шпанске владе (изрученом од њеног представника проф Immenez de Azua), да се пета Конференција за унификацију одржи у октобру 1933 у Мадриду. Предмети су њени тероризам, екстрадиција (наставак), напуштање породице, проституција и недопуштено ношење оружје.

Од словенских држава биле су заступљене:

1. На варшавској Конференцији 1927: Пољска (Rapaport), Југославија (Живановић) и Чехословачка (дипломатски претставник).

2. На римској Конференцији 1928: Пољска (проф. Rapaport), Чехословачка (проф. Miričkа) и Југославија (Живановић).

3. На бриселској Конференцији 1930: Пољска (проф. Rappaport), Бугарска (Кулев), Чехословачка (дипломатски представник) и Југославија (Живановић).

4. На париској Конференцији 1931: Пољска (проф. Rapaport), Бугарска (дипломатски представник), Чехословачка (такође) и Југославија (Живановић).

5. На састанку Бироа у Базелу, где је решено о држању пете Конференције у Мадриду: Пољска (проф. Rapaport), Југославија (Живановић) и Чехословачка (дипломатски представник).

Словенске државе су своме учешћу на поменутим конференцијама дале и практичан значај, јер су редактори њихових пројеката, од којих су два постала кривичним законицима, узимали у обзир и норме израђене на овим конференцијама.

IV. Посебна напоредна унификација кривичног права сродних држава и њена корисност за општу унификацију. — Својим учешћем у интернационалном раду на унификацији кривичног законодавства словенске државе су признале могућност и потребу интернационалног изједначавања кривичног законодавства. Питање се појављује, да ли с гледишта интереса опште унификације словенске и друге сродне државе треба да приступе посебном паралелном раду на унификацији кривичног права, или се треба да задрже на своме учешћу у интернационалној унификацији.

Истина је, да се је признала могућност интернационалне унификације кривичног законодавства. Али се исто тако зна, с обзиром на још постојећу разлику у правном осећању разних народа, да овај рад не може бити брзо завршен и да се чак има за дуги низ година ограничити на стварање само оних принципа о разним установама, који ће служити као норме-тип за законодавства разних држава.

Међутим народи, који су етнички блиски један другом, као што је то случај особито са словенским, могу брже да унифицирају своје кривично право, претходећи тако универзалној унификацији. И они то треба да учине баш с гледишта опште унификације. Ово је потребно пре свега зато, да би се што пре постигле користи, које потичу од интернационалне унификације кривичног законодавства. Затим су такви посебни радови потребни и зато, што ће они допринети лакшој и успешнијој универзалној унификацији, јер ће се интернационални споразум пре постићи, кад има мање опречних гледишта у унификационом телу, нарочито кад има за основу већ, и ако не универзално, постигнуту унификацију.

V. Корист од посебне унификације кривичног права словенских држава с гледишта њиховог. — Унификација кривичног права води истина сама собом унификацији кривичног права словенских држава. Али особени разлози говоре за то, да поред активног суделовања словенских држава у универзалној унификацији оне предузму и особен рад на унификацији свог кривичног права:

1. Пре свега тиме ће словенске државе моћи да излазе у организованој групи на интернационалним конференцијама за унификацију кривичног права, а такво њихово суделовање омогућује њихов пун утицај у овој универзалној унификацији и прихватање при истој идеја, које проистичу из словенског духа, из словенског правног осећања. Ово нарочито треба имати на уму с обзиром на то, што се словенска права, услед несрећних историјских прелома, нису континуелно развијала, већ се је стицајем прилика морало узети за нову полазну тачку право других народа. То пак сваком појединoм словенском законодавству узетом за себе смањује историјски ауторитет, и ако је несумњиво да ново словенско законодавство и правна наука стоје у првом реду у светском правном свету.

Ово њихово заједничко суделовање у раду на интернационалној унификацији кривичног законодавства ће у осталом бити од користи самом том интернационалном раду, јер ће својим ослањањем и на словенску идеју правде и уношењем словенског елемента творевине интернационалне кодификације само добити у својој дубини и пространости.

2. Радећи особено на унификацији свог кривичног права словенске државе ће доћи до законодавства савршенијег од свог данашњег и не чекајући општу унификацију кривичног

права. Заједнички законодавни рад ће несумњиво довести до технички и материјално бољих законских норми, јер кад се у заједничком раду укрсте и у сусрет дођу законска и теоријска схватања, различита по својим облицима, али са истом словенском основом, проистећи ће од туда, по самим природним психичким законима, нешто ново и савршеније.

3. Словенски народи су некад имали исто право обичајно, и то је оставило несумњиво трага у њиховом касније диференцираном правном развићу. И ако то заједничко језгро лежи у подсвести, оно постоји и дејствује при стварању њихових посебних правних култура. Али ће то што је у подсвести словенске правне душе несумњиво јаче доћи до изражаја, ако се диференцирана словенска права заједничким радом њихових правника почну да унифицирају. Тиме ће пак словенско законодавство постати више прикладно правном духу сваке поједине словенске државе и према томе дати савршенију заштиту њиховим добрима.

4. Заједнички рад народа у опште доприноси њиховом духовном зближењу, па ће несумњиво и заједница рада правника словенских држава водити њиховом све тешњем духовном а тиме и политичком зближењу и тако подизању њиховог утицаја на светском форуму. Овај политички моменат, политичка корисност рада на унифицирању права словенских држава, је од опште светског значаја у данашње време, јер ће тешња, духовна и политичка, правна заједница међу словенским државама бити само од користи при изградњи опште светске заједнице у кругу Друштва народа, стављајући овом у службу једну нову организовану снагу.

VI. Нормни метод унификације права словенских држава. — Непосредни рад на светској унификацији кривичног права почео је, као што је напоменуто, у кругу конференција за унификацију кривичног права. Пред сам почетак конференције у Варшави претресало се је од присутних питање о методу правне унификације. Мишљења су била подељена о правцу тога рада. Једни су били за рад у форми резолуција, за рад дакле више теоријског карактера, а то је гледиште нарочито заступао проф. Фери. По другом мишљењу, које смо ми нарочито заступали, треба радити у облику законодавном, тј. стварати кривичне норме. Теоријски рад је за конгресе, а сем тога рад у нормама јаче дејствује на унификацију, дајући овој један одређен, конкретан облик. Ово друго мишљење је претегло. Рад свих тих конференција кретао се је и креће се стриктно у том смислу. Исто тако треба поступити и при унификацији права словенских држава.

VII. Постепеност унификације кривичног права словенских држава. — При *интернационалној* унификацији није могуће приступити, с обзиром на данашњи интернационални

менталитет, непосредно изради једног потпуног међународног Кривичног законика. У томе се, као што смо на другом месту изнели,[5]) има ићи постепено, у три етапе.

1) Прво се треба да изради *општи* међународни кривични устав, тј. пројекат једног законодавног акта, који ће садржавати опште принципе у њиховим главним цртама, остављајући сваком народу уређење појединости. Но има општих принципа, који могу и у појединостима ту бити одређени (н. пр. нужна одбрана и стање нужде, за разлику н. пр. од казни, мера безбедности и застарелости).

2) Затим се има прећи на израду *посебног* кривичног устава, тј. на унификацију основних принципа о разним групама кривичних дела, узимајући у обзир већ постојеће међународне конвенције о појединим кривичним делима (н. пр. конвенцију о сузбијању прављења лажног новца).

3) Спајајући у целину оба горња законодавна акта, добија се цео кривични устав, кодекс општих норми општег и посебног дела кривичног права. На основу тога се временом може приступити редакцији потпуног кривичног законика, тј. кодекса, који ће садржавати и опште принципе и *појединости* општег и посебног дела. То би била трећа етапа унификације.

У том се правцу у ствари и креће рад горе поменутих међународних конференција за унификацију кривичног законодавства.

У том се правцу мора од прилике да креће и рад унификације словенских држава.

Но овде с обзиром на мањи број учесника и на њихову већу духовну сродност етапе унификације мора да буде ширег обима и с мање размака времена једна од друге.

Рад на унификацији кривичног права словенских држава је по нама за сада од прилике следећи:

1. Прво се има почети с унификацијом одредаба националних кривичних законика о екстрадицији и израдом заједничке конвенције о екстрадицији. Као што је познато, *интернационална* унификација кривичног права је у ствари почела с унификацијом одредаба о екстрадицији. Но при овом интернационалном раду није се имала у виду унификација кривичног права као таквог, већ се је ишло само на то, да се из области репресије отклоне штетне последице, које проистичу из постојања више засебних државних територија.

Као што је познато, појавила се је већ од пре десетину година *интернационална* тенденција унификације одредаба о екстрадицији у облику једне опште конвенције, или бар у

[5]) Est il désirable d'unifier les principes fondamentaux du droit criminel, dans quelle mesure et par quels moyens? Rapport presenté au Congrès pénal et pénitentaire de Prague 1930.

облику више мултилатералних, на основу једне међународне тип-конвенције израђених конвенција.

Међународна организација Intenational Law Association је свој пројекат опште конвенције о екстрадицији претресла и дефинитивно редиговала на конференцији у Варшави 1928.[6]) Међународна комисија за казнене заводе је пак од своје стране преко једног комитета израдила предпројекат типа-конвенције.[7])

Била би с *интернационалног* гледишта од великог интереса и корисна израда *словенског* пројекта једне такве конвенције. У словенских народа било је зачетака уговора о екстрадицији још у средњем веку, у исто доба кад и код других.

Комисија словенских држава имала би да узме за основу како интернационалне конвенције и поменута два интернационална пројекта конвенције, тако особито и конвенције закључене од словенских држава са другима и њихове националне законске одредбе.

2. После овога би се могло приступити унификацији одредаба о појединим кривичним делима, која имају *интернационални* карактер, по месту извршења радње или наступања последице, по пасивним субјектима или по томе, што се често врше од међународних злочиначких организација, као н. пр. трговина женскињем и децом и фалсификовање новца и исправа.

3. Под 1 и 2 извршена словенска унификација би знатно већ зближила диференцирани правни менталитет словенски и тако би се створиле основе за даљу ширу унификацију. Та би шира унификација почела с постепеном унификацијом *општих* кривично-правних одредаба. Ту ће бити од користи већ извршене посебне унификације наведене под 2, пошто ће оне морати наравно привремено садржавати ове или оне за њих неопходне опште принципе, примењене на њихова кривична дела, н. пр. о покушају и саучешћу.

Рад на унификацији општих принципа би дакле био олакшан поменутим унификацијама из посебног дела. Али би он уједно био њихов коректив, одстрањујући из њих оно, што је при појединачном раду погрешно оцењено, као и несагласности међу њима у општим кривично-правним принципима.

Питање, с унификацијом којих *општих* принципа би се имало почети, нема a priori великог значаја. Могло би се н. пр. почети с унификацијом основа искључења противправности и виности или с одредбама о покушају и саучешћу.

---

[6]) B. Report of the thirty - fifth Conference held at Warsaw, August 9—6, 1928, London, 1929.

[7]) B. B. Recueil de documents en matière pénale et pénitentiaire (Bern) 1 (1931) 320 и сл.

Но пре преласка на израду *општих* принципа, имало би се наравно приступити утврђивању систематике пројекта словенског Кривичног законика. То ће бити потребно, не само да би се раду дао правац и научна и техничка основа, већ и због тога, да би се са више целисходности одабирали принципи, на којима ће се у овој или оној етапи вршити унификација.

Кад се све речено пређе, тј. изради *општи* део Кривичног законика словенских држава, онда би се имало прећи на израду норми о осталим *кривичним делима*, ван круга оних под 2 поменутих, остављајући ипак на страну, као и при универзалној унификацији, кривична дела, која су предмет специјалних кривичних закона разних држава и законе шире садржине (као што су разни административни закони с кривичним одредбама).

Напоредо би се могла вршити унификација *војног* кривичног права.

Унификација *кривичног поступка* би се такође требала да обавља постепено.

У сваком случају словенски унификаторни рад биће од великог словенског и интернационалног значаја и онда, ако би се само дошло до словенског пројекта — *типа* Кривичног законика, војног Кривичног законика, Кривичног судског поступка и војног Кривичног судског поступка. То би био словенски извор кривичног права, из кога би словенски и страни законодавци црпели поуку за свој рад.

VIII. Пројекат резолуције — жеље I. Конгреса правника словенских држава по питању унификације кривичног законодавства словенских држава.

На основу горе изложеног наш предлог за резолуцију Конгреса по питању потребе и разлога унификације кривичног права словенских држава је следећи:

Конгрес по питању потребе и разлога унификације кривичног права словенских држава изјављује жељу:

1) Да у интересу усавршавања кривичног права словенских држава и његовог дубљег прилагођавања општем словенском правном духу, као и у интересу омогућења заједничке организоване словенске сарадње у интернационалној унификацији и у интересу словенског духовног зближавања, владе словенских држава у што скоријем времену приступе постепеној унификацији својих кривичних права;

2) Да се рад на унификацији отпочне израдом пројекта једне заједничке мултилатералне конвенције о екстрадицији;

3) Да се до оснивања словенског правног института рад на унификацији повери једном одбору, у који би ушла по два представника сваке словенске државе.

Besoin et raisons de l'unification du droit criminel et du droit en général des États slaves.

(Rapport du rapporteur principal au Ie Congrès des juristes des États slaves qui se tiendra à Bratislava du 8-10 septembre 1933).

Resumé en français par le rapporteur principal *Thomas Givanovitch*, professeur de droit criminel à l'Université de Belgrade.

I. *Similitude de l'évolution historique de la législation criminelle dans les différents peuples et apparition de la tendance à l'unification.* — Le droit criminel, dans son développement historique, se distingue par rapport aux autres branches du droit par le fait qu'il a passé chez tous les peuples, indépendamment de l'influence mutuelle par les mêmes periodes. Cette coïncidence renvoie clairement à l'identité des lois, d'aprés lesquelles cette branche se développe, chez les peuples différents et à des époques diverses. C'est pourquoi c'est dans cette branche de la législation qu'on peut s'attendre à voir le plus vite apparaître la tendance à l'unification. Le besoin d'une unification internationale ne s'est cependant fait sentir que tout récemment.

II. *Causes de l'apparition de la tendance à une unification internationale de la législation criminelle.* — Les causes que nous invoquons sont:

1° La tendance, apparue après la guerre mondiale comme un de ses effets moraux, au rapprochement de plus en plus intime des peuples, par tous les moyens possibles, et l'un de ces moyens est l'unification de la législation, en commençant par celle de ses branches, où l'unification internationale est le plus facile.

2° L'internationalisation de la criminalité dépassant le cercle des delicta juris gentium, internationalisation tant objective que subjective (personnelle, surtout vu la fréquence de plus en prus grandissante des associations internationales de criminels).

III. *Bureau international et ses conférences pour l'unification de la législation criminelle.* — Dans cette partie le rapport renferme un aperçu sur la création du Bureau international pour l'unification de la législation criminelle et sur les conférences internationales pour la dite unification que ce Bureau a organisées jusqu'à présent:

1° Conférence de Varsovie du I au 5 novembre 1927 (États slaves représentés: la Pologne par Rappaport, la Yougoslavie par Givanovitch et la Tchécoslovaquie par un représentant diplomatique).

2° Conférence de Rome du 21 au 25 mars 1928 (États slaves représentés: la Pologne par Rappaport, la Tchécoslovaquie par Mifička et la Yougoslavie par Givanovitch).

3° Conférence de Bruxelles du 26 au 30 juin 1930 (États slaves représentés: la Bulgarie par Kuleff, la Pologne par Rappaport, la Yougoslavie par Givanovitch et la Tchécoslovaquie par un représentant diplomatique).

4° Conférence de Paris du 27 au 30 décembre (États slaves représentés: la Pologne par Rappaport, la Yougoslavie par Givanovitch, la Bulgarie et la Tchécoslovaquie par un représentant diplomatique).

5° Réunion du Bureau du 27 au 28 septembre 1932 à Bâle, où étaient représentées pour la première fois l'Allemagne et l'Autriche (Etats slaves représentés: la Yougoslavie par Givanovitch, la Pologne par Rappaport et la Tchécoslovaquie par un représentant diplomatique).

6° Conférence prévue pour octobre 1933 à Madrid.

Les États slaves ont donné une signification pratique à leur participation aux dites réunions internationales: les rédacteurs de leurs projets de codes criminels dont deux sont déjà devenus des codes ont pris en considération les normes élaborées aux conférences internationales du Bureau.

IV. *L'unification parallèle particulière de la législation criminelle des États éthniquement proches et son utilité pour l'unification générale.* — Dans cette partie le rapport expose l'utilité pour les Etats, éthniquement proches, comme le sont surtout les États slaves, d'entreprendre leur propre unification et de la poursuivre parallèlement à l'unification internationale: en agissant ainsi ils réaliseraient plus vite l'utilité découlant d'une unification internationale qui doit marcher beaucoup plus lentement, car l'entente internationale sera plus vite atteinte, quand il y aura moins d'avis disparates dans le corps unificateur, surtout quand elle a pour base une unification déjà réalisée, quoique non pas universelle.

V. *Utilité d'une unification particulière du droit criminel des États slaves à leur point de vue.*

Les raisons invoquées dans cette partie du rapport pour prouver l'utilité de cette unification dans le cercle des États slaves sont les suivantes:

1. Elle permettra aux États slaves de se présenter en groupe organisé aux conférences internationales pour l'unification et d'avoir ainsi une plus décisive influence dans cette unification universelle et de faire admettre les idées découlant de l'esprit slave, du sentiment juridique slave. Tout cela sera du reste utile audit travail international lui même, car en s'appuyaut aussi sur l'idée slave de justice et en s' assimilant l'élément slave les créations de la codification internationale ne sauraient que gagner en profondeur et en ampleur.

2. Par l'unification séparée de leur droit les États slaves arriveront à une législation plus parfaite que leur législation actuelle sans attendre l'unification générale.

3. L'ancien droit coutumier commun des peuples slaves qu' on retraive dans la sub-conscience de l'âme juridique slave et qui est un facteur inconscient indubitable de toutes les activités lé-

gislatives différenciées slaves, arrivera à son expression la plus intense, si l'on commence à unifier les droits slaves différenciés. Et par là la législation slave deviendra plus conforme à l'esprit juridique de chaque État slave en particulier et par conséquent réalisera une protection plus parfaite de leurs biens juridiques.

4. La communauté du travail des juristes des États slaves contribuera sans doute au rapprochement spirituel et par là aussi politique de plus en plus intime de ces États, et ainsi au relèvement de leur influence dans le forum mondial. Dans le temps présent ce moment politique a une importance mondiale, car ladite union slave de plus en plus intime ne pourra qu'être utile dans la réalisation de l'union mondiale générale dans le cadre de la Société des Nations, en mettant au service de celle-ci une nouvelle force organisée.

VI. *Méthode législative (de norme) de l'unification du droit des États slaves.* — Avant le commencement même de la Conférence pour l'unification à Varsovie en 1927 les membres présents ont discuté la question de la méthode de l'unification juridique. Contre l'opinion, soutenue surtout par le prof. *Ferri*, qu'il faut formuler les résultats du travail sous forme de résolutions-voeux, a prévalu une opinion, soutenue surtout par nous (comme plus tard encore, en 1929, à Rome), qu'il faut travailler sous la forme législative, c'est à dire créer des normes légales. Le travail théorique est pour les congrès, et en plus le travail en normes agit plus intensément sur l'unification, lui donnant une forme bien déterminée. Le travail de toutes les conférences suivantes s'est mu et se meut strictement danc ce sens. Il faut donc procéder de la même manière dans l'unification du droit des États slaves.

VII. *Gradation de l'unification du droit criminel des États slaves.* — Comme nous l'avons releve ailleurs,[1]) la progressivité de l'unification universelle du droit est inévitable, car vu la mentalité internationale actuelle il est impossible de procéder immédiatement à l'élaboration par exemple d'un Code criminel international complet. Nous y avons proposé trois étapes. C'est dans ce sens que se meut en réalité le travail des conférences internationales sus-mentionnées. C'est dans ce sens aussi que doit se mouvoir le travail unificatoire criminel des États slaves, à savoir à peu près de la manière suivante:

1. Il faut commencer par l'élaboration d'une convention commune sur l'extradition, matière par laquelle le travail d'unification a jadis en réalité commencé. La commission des États slaves aurait à prendre pour base les conventions internationales et les projets de convention internationales élaborés par l'International Law Association et par la Commission pénale et penitentiaire internationale, de même que, et surtout, les conventions conclues par les États slaves et les normes légales nationales de ces États.

[1]) Est-il désirable d'unifier les principes fondamentaux du droit criminel, dans quelle mesure et par quels moyens? Rapport présenté au Congrès pénal et pénitentiaire de Prague 1930.

2. Après cela on pourrait aborder l'unification des dispositions sur les infractions que nous appelons toutes ensemble les infractions internationales (delicta juris gentium), en les divisant en propres et impropres (par exemple la traite des femmes et des enfants, la prostitution, la falsification de la monnaie et des documents, la piraterie, les associations illégales).

3. Après avoir rapproché par le travail indiqué sous 1 et 2 la mentalité juridique slave différenciée, on aura une base psychologique solide pour aborder l'unification des principes généraux criminels-juridiques, unification opérée nécessairemnt dans une certaine mesure par le travail mentionné sous 2 (qui aura du reste son correctif dans la dite unification des principes généraux).

Mais avant d'aborder l'élaboration des principes généraux on devra naturellement établir la systématique du projet du Code criminel slave (ce qui s'applique également aux projets des autres codes). Cela sera nécessaire non seulement pour donner au travail une direction et une base scientifique et technique, mais aussi pour pouvoir mieux choisir les principes, sur lesquels on opérera, à telle ou telle époque, l'unification.

Après avoir élaboré la partie générale du Code criminel des États slaves, on aurait à aborder l'unification des normes des autres infractions, en laissant tout de même de côté les infractions du domaine des lois criminelles spéciales des différents États et de leurs lois de contenu plus ample (comme le sont surtout les lois administratives avec les dispositions criminelles).

On pourrait parallèlement opérer l'unification du droit criminel militaire et de la procédure criminelle.

En tout cas le travail unificatoire slave aura une importance considérable tant au point de vue slave qu' au point de vue international, même s'il ne doit aboutir qu'au projets-types slaves du Code criminel, du Code criminel militaire, du Code de procédure criminelle et du Code de procédure criminelle militaire (ainsi qu'aux projets-types slaves des autres Codes). Cela serait la source slave du droit criminel, où les législateurs slaves et étrangers puiseraient des renseignements pour leur travail.

VIII. *Projet de résolution — voeu du I^e Congrès des juristes des États slaves dans la question de l'unification de la législation criminelle des États slaves.*

En vertu de l'exposé ci-dessus notre projet de résolution du Congrès dans la question du besoin et des raisons de l'unification du droit criminel des États slaves est le suivant:

Le Congrès émet dans la question du besoin et des raisons de l'unification du droit criminel des États slaves le voeu:

1. Que, dans l'intérêt du perfectionnement du droit criminel des États slaves et de son accommodation plus profonde à l'es-

prit juridique général slave, de même que dans le but de rendre possible la collaboration slave commune organisée dans l'unification internationale et dans l'intérêt du rapprochement spirituel slave, les gouvernements des États slaves abordent l'unification graduelle de leurs droits criminels;

2) que le travail de l'unification commence par l'élaboration du projet d'une convention multilatérale commune de l'extradition;

3) que jusqu'à la création de l'Institut juridique slave, le travail unificatoire soit confié à une commission, dans laquelle entreraient deux représentants de chaque État slave.